

Administrationen af retsplejelovens frist for meddelelse af tredjeinstansbevilling

Rettet henvendelse til justitsministeriet vedrørende spørgsmålet om, hvad der var sket, efter at retsplejerådet i betænkning 698/1973 havde anbefalet en stramning af praksis med hensyn til administrationen af fristreglerne vedrørende tredjeinstansbevillinger.

FOB nr. 80.414

(J. nr. 1980-28-68).

Advokat A klagede for B over, at justitsministeriet ved skrivelse af 21. december 1979 havde meddelt rigsadvokaten tilladelse til at anke vestre landsrets ankedom af 5. december 1979 vedrørende erstatning efter retsplejelovens § 1018 a til B til højesteret.

A gjorde bl. a. gældende, at justitsministeriet ikke havde haft rimeligt grundlag for at bortse fra den stedfundne overskridelse af fristen i retsplejelovens § 966 på 14 dage for indgivelse af ansøgning til justitsministeriet om tilladelse til at anke landsrettens dom til højesteret.

I skrivelse af 12. december 1979, det vil sige en uge efter afsigelsen af landsrettens ankedom, forelagde statsadvokaten i Ålborg sagen for rigsadvokaten, der ved skrivelse af 20. december 1979 videresendte sagen til justitsministeriet med indstilling om, at vestre landsrets dom blev anket til højesteret.

I skrivelse af 21. december 1979 meddelte justitsministeriet rigsadvokaten den ansøgte tilladelse.

Den 27. december 1979 udfærdigede rigsadvokaten herefter ankemeddelelse i sagen.

I A's klage til mig anførte han bl. a.:

»...

Det gøres dernæst gældende, at justitsministeriet har været uberettiget til at meddele tilladelse, idet der må foreligge helt specielle grunde til, at en sag efter fristens udløb kan indbringes for højesteret, eller særlige undskyldende momenter. Her foreligger ingen af delene, idet der har været god tid til rettidigt at indgive ansøgning.

...«

Statsadvokaten i Ålborg anførte i en udtalelse til mig i anledning af A's klage:

»...

14-dages fristen er kun overskredet med 2 dage, og (B) kan derfor ikke antages at have nået at indrette sig på, at landsrettens afgørelse var endelig.

...«

I anledning af klagen henledte rigsadvokaten i sin udtalelse opmærksomheden på den højesteretsdom, der er refereret i UfR 1956, s. 1005.

Justitsministeriet henholdt sig i sin udtalelse til mig til ministeriets afgørelse af 21. december 1979. I en påfølgende skrivelse til mig anførte A:

»...

Til rigsadvokatens fremsendte skrivelse skal jeg oplyse, at jeg har været opmærksom på højesterets afgørelse i UfR 1956, s. 1005, hvorfor jeg heller ikke har påstået den iværksatte anke afvist. Det eneste der efter min mening ligger i højesterets afgørelse er, at højesteret alene efter systemet i retsplejeloven har påset, at de formelle regler er overholdt, hvilket erkendes er tilfældet. Om det er materielt berettiget at give tilladelsen under de anførte omstændigheder, kan højesteret ikke prøve, men ombudsmanden kan udøve sin kritik deraf.

...«

Jeg udtalte herefter følgende i en skrivelse til A:

»...

2) Med hensyn til det rejste fristspørgsmål skal jeg bemærke følgende: På det tidspunkt, da anketilladelse blev meddelt, var lov nr. 260 af 8. juni 1979 (hvorved retsplejelovens § 966 - fra den 1. januar 1980 - fik en lidt ændret affattelse) endnu ikke trådt i kraft.

Efter de dagældende regler i retsplejelovens § 966, stk. 1, 3. pkt., jfr. § 962, stk. 2, kunne anketilladelse kun meddeles, når »... andragende ... fremsættes inden 14 dage efter dommens afsigelse ..., et senere indgivet andragende kan dog indenfor 1 år efter dommen tages til følge, når fristens overskridelse findes at skyldes grunde, der ikke kan tilregnes andrageren, eller justitsministeren i øvrigt finder, at der er særlig grund dertil«.

Praksis med hensyn til administrationen af de nævnte fristregler er beskrevet i retsplejerådets betænkning nr. 698/1973 om behandling af borgerlige sager, s. 34:

»...

14-dages fristen tillægges ikke betydning ved mindre overskridelser. Først hvis ansøgning fremkommer mere end 1 måned efter dommen, foretages der en nærmere undersøgelse af grunden hertil. Ansøgninger fra domfældte afslås dog aldrig med den begrundelse, at 14-dages fristen er overskredet.

...«

Selv om det naturligvis havde været ønskeligt, om rigsadvokatens ansøgning til justitsministeriet om anketilladelse til højesteret havde forelig-

get før 14 dages fristens udløb, finder jeg - i betragtning af den ovennævnte mangeårige praksis - ikke at burde foretage videre i anledning af, at rigsadvokaten fremkom med ansøgningen - ganske kort tid - efter 14 dages fristens udløb, og at justitsministeriet derefter meddelte anketilladelse.

Ved den ændring af retsplejelovens § 966, som skete ved lov nr. 260 af 8. juni 1979, og som trådte i kraft den 1. januar 1980, blev der i § 966, stk. 1, 2. og 3. pkt., optaget følgende fristregler:

»Landsrettens dom i en ankesag kan ikke ankes. Justitsministeren kan dog meddele tilladelse til anke, såfremt sagen er af principiell karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om anketilladelse skal indgives til justitsministeriet inden 2 uger efter dommens afsigelse eller, hvis det er tiltalte, der vil anke, og han ikke har været til stede ved dommens afsigelse, efter dens forkyndelse ...«

Denne lovændring byggede til dels på retsplejerådets ovennævnte betænkning nr. 698/1973 om behandling af borgerlige sager. I denne betænkning, s. 44, anførtes følgende om administrationen af fristreglerne vedrørende tredjeinstansbevillinger (i borgerlige sager og straffesager):

»...

Efter de gældende regler skal ansøgning om tredjeinstansbevilling i borgerlige sager indgives inden 8 uger og i straffesager inden 14 dage efter dommens afsigelse. Justitsministeriet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen. Som det fremgår af det ovenfor anførte (betænkningen s. 34), tillægges mindre overskridelse af 8 ugers og 14 dages fristerne ikke afgørende betydning.

Efter rådets opfattelse er en vis stramning af denne praksis ønskelig, både over for parterne i borgerlige sager og i hvert fald over for anklagemyndigheden i straffesager. Parterne i en borgerlig sag og især tiltalte i en straffesag må have krav på hurtigst muligt at få en endelig afgørelse. I straffesager bør der i hvert fald følges samme praksis som med hensyn til tilladelse til at anke efter ankefristens udløb, det vil sige at tilladelse kun meddeles, hvis der foreligger særlige omstændigheder, der kan begrunde, at ansøgning ikke er fremsendt inden 14 dages fristens udløb. I borgerlige sager kan man ikke stille helt samme krav som til anklagemyndigheden i straffesager, men også her bør hovedreglen efter rådets mening være, at ansøgninger, der indgives efter 8 ugers fristens udløb, kun realitetsbehandles, hvis overskridelse af fristen er rimelig begrundet.

...«

Den foreliggende sag har givet mig anledning til at forespørge justitsministeriet, hvad der måtte være sket på grundlag af retsplejerådets ovenfor citerede anbefaling af en stramning af praksis med hensyn til fristreglernes administration.

Jeg skal underrette Dem om justitsministeriets besvarelse af dette spørgsmål«

Efter at have indhentet en udtalelse fra rigsadvokaten anførte justitsministeriet i skrivelse af 3. marts 1981 til mig følgende:

»...

1. Ansøgninger om anketilladelse fra domfældte realitetsbehandles, selv om ansøgningen fremkommer efter udløbet af den nævnte frist, og ved ansøgninger, som fremkommer inden 1 måned efter dommens afsigelse respektive forkyndelse, vil fristoverskridelser ikke blive tillagt nogen nævneværdig vægt. Ved ansøgninger, der fremkommer efter dette tidspunkt, vil fristoverskridelsen indgå som et element i ministeriets endelige afgørelse. Ministeriet vil almindeligvis ikke afslå en sådan ansøgning alene med den begrundelse, at den nævnte frist er overskredet.

2. Ansøgninger om anketilladelse fra anklagemyndigheden vil oftest fremkomme inden eller ganske kort tid efter fristens udløb. Er der tale om meget korte overskridelser af fristerne, vil der - i modsætning til ansøgninger fra domfældte - blive foretaget en konkret vurdering af årsagen til fristoverskridelsen, inden der bliver foretaget en egentlig realitetsbehandling af ansøgningen. Den omstændighed, at en særmyndighed skal udtale sig om ankespørgsmålet, betragtes efter ministeriets praksis ikke som en årsag, der ikke kan tilregnes ansøgeren.

Ved større overskridelser af fristen vil en ansøgning blive afslået under henvisning til fristoverskridelsen.

Ministeriets praksis på det foreliggende område er kendt af statsadvokaterne og rigsadvokaten, og som følge heraf er der ikke efter ministeriets opfattelse behov for at udfærdige specielle forskrifter til den overordnede anklagemyndighed.

3. En kopi af denne skrivelse er sendt til rigsadvokaten samt til samtlige statsadvokater.«

Jeg meddelte herefter justitsministeriet, at jeg havde taget det oplyste til efterretning.